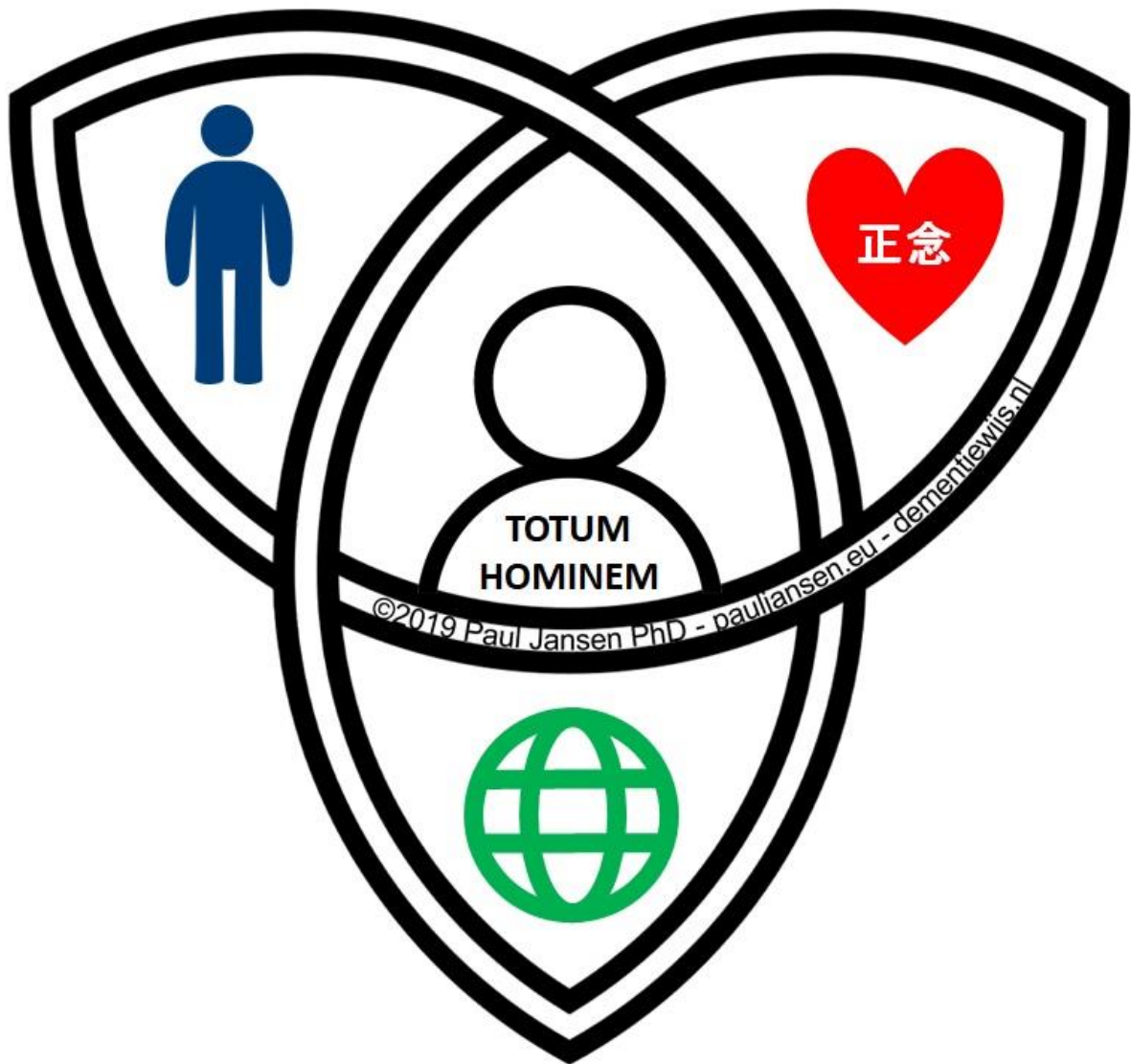

Totum Hominem

De Wondere Wereld van de Hele Mens.

Inleiding

Op veler verzoek, vooral vanuit de gezondheidszorg, stel ik mijn landkaart van 'De Wondere Wereld van de Hele Mens' hierbij beschikbaar. Dit artikel bevat een korte samenvatting van mijn wetenschappelijke theorie over *Totum Hominem*[©] en het *Coherente Leefmilieu*¹.

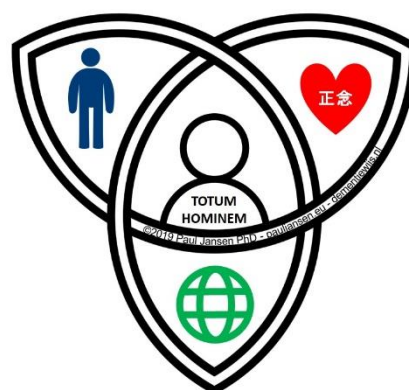
Ik leg kort uit waar mijn *holistische* visie op de (hele) mens uit bestaat en hoe de *landkaart* kan helpen beter om te gaan met andere mensen, in het bijzonder met mensen met dementie. De *Totum Hominem theorie*[©] van de Hele Mens en *Coherentiezorg*[™] zijn basis onder mijn werk² en mijn naslagwerk over dementie³. Dit artikel mag in ongewijzigde vorm vrij verspreid worden.

Mijn Visie op de hele mens

Tegenover de beweging in de gangbare wetenschap om alles steeds rechtlijniger en 'simpeler' te maken (materialistisch reductionisme) kies ik voor het *holistisch* beschouwen van de *hele* mens. Dat past bij elke wetenschap waar de mens onderdeel en/of context van is.

De Wondere Wereld van de Hele Mens bestaat uit drie verschillende gebieden. Elk is op zichzelf essentieel aan de *Hele Mens* en tegelijkertijd is de *interactie* tussen deze

drie gebieden onderdeel van elk mens. De mens is een 'complex systeem' en daarom is elke hele mens (*Totum Hominem*[©]) altijd ook meer dan de optelling van deze drie gebieden. Daar gaan mijn visie en theoretisch model verder dan anderen en dat resulteert in een extra gebied (in het midden) waarin 'meer dan de optelling van de drie gebieden' samen komen. Dit noem ik de *Totum Hominem*[©] en bepaalt het geheel van elk *uniek Individueel Persoon*.

Het eerste gebied.

Het eerste gebied is het *lichaam*, het gebied van de *biologie* van de mens, van het *fysieke*. In het beperkte populaire neurowetenschappelijk mensbeeld is het onderdeel *hoofd/hersenen* binnen dit gebied zelfs de fysieke locatie van de veronderstelde essentie van de mens. Velen beperken de mens zelfs tot dit onderdeel en verklaren al het andere als product daarvan. Maar vanuit de erkenning van het verschil tussen lichaam en ziel wordt dit hele fysiologische gebied als *soma* geduid om daarmee nadrukkelijk het onderscheid met de *psyche* van de mens aan te duiden. Zoals oorspronkelijk ook bedoeld in de wetenschap zoals bijvoorbeeld in de antropologie⁴.

¹ Coherentiezorg[™] - <http://dementiewijs.nl/coherentiezorg/>

² <http://dementiewijs.nl/praktische-info/> en <http://annekevanderplaatsfoundation.org/diensten/>

³ <http://dementiewijs.nl/boek-dementiewijs/>

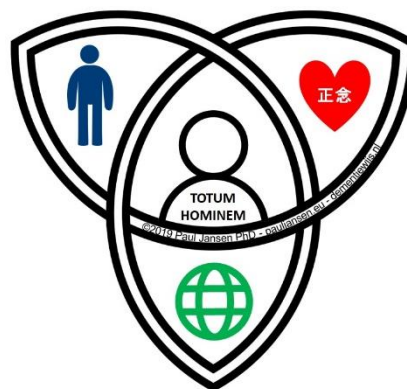
⁴ *De wetenschap die zich met de mens bezighoudt, is met goede reden verdeeld in anatomie, die het lichaam en de delen daarvan beschouwd, en psychologie, die over de ziel spreekt.* (oorspronkelijke definitie uit 1647)

Het tweede gebied.

Het tweede gebied is de *ziel*. Nadrukkelijk ook apart van het eerste gebied, het *lichaam*. Het onderscheid maken tussen *soma* en *psyche* heet *dualisme* en dat is al ruim 25 jaar kern van *Mind-Body Medicine*. Ook staat dat tweede gebied voor het *hart*, waarover ik wat meer moet uitleggen. In Azië wordt met oa. het Chinese woord *Zhèngniàn* zowel bedoeld op (onze betekenis van) *hart* als op 'geest' en op het Engelse 'mind'. Ik gebruik hier het symbool met Chinese tekst voor: 正念 staat voor Mindfulness, Bewuste Aandacht, Opmerkzaamheid, Hartelijkheid en voor 'Beter Denken'. 念 bestaat uit 2 woordtekens, 今 en 心. Daarbij staat 今 voor 'Nu', 'Eeuwig' en 'Dit' en 心 staat voor 'Hart' en voor 'Mind'; 'Geest'. En 念 op zichzelf staat voor 'studie' en 'onderzoek'.

Het tweede gebied, dus dat van de *ziel*, is ook waar de *twee basisgevoelens* van elk mens zich bevinden. Deze zijn *Angst* en *Liefde*⁵. Gekoppeld daaraan bevindt ook het *bewustzijn* van elk mens zich in dit tweede gebied. N.B. Bewustzijn is dus geen product van het brein zoals de conventionele neurowetenschap oppert.

Het derde gebied.

Hier gaat het om de *wereld* van iemand, de *levensomstandigheden*, in verleden, heden en toekomst. Inclusief hoe alles en iedereen zich gedraagt. Het is dus ook het *sociaal* domein, in het verlengde van het model van prof. George L. Engel⁶, en geeft ook beleving en interactieve omgang aan met mensen en omstandigheden. *Alle levensomstandigheden* dus. Dat woord is beter dan het woord *omgeving*, dat in de zorg ook wel wordt gebruikt maar vaak veel te beperkt voor de huidige eigenschappen van de *fysieke* omgeving. *Levensomstandigheden* staat voor het geheel van alles samen, zoals in de uitdrukking 'het milieu waar ik uit kom' en 'mijn huidige wereld'. Om de *wereld* van een ander te kunnen begrijpen heb je, zoals ik het definieer, echt empathie⁷ nodig.

De Mens.

Elk *Totum Hominem*, elk heel mens bestaat dus uit de drie-eenheid van *Lichaam*, *Ziel* en

Wereld. Elk mens is zowel een *Biologisch* als een *Mentaal* als een *Sociaal* wezen, elk *heel mens* wordt gevormd uit *Soma*, *Psyche* en *Milieu*. Geen mens is te reduceren tot slechts één of twee gebieden van de Wondere Wereld van de Hele Mens. In mijn model ziet u de theorie van *Totum Hominem*[®] weergegeven

⁵ Er bestaan twee emoties: liefde en angst. Alle positieve emoties komen voort uit liefde, alle negatieve emoties uit angst. Liefde brengt geluk, tevredenheid, vrede en vreugde. Uit angst komt woede, haat, spanning en schuldgevoel. ~Paul Jansen – Vrij naar Elisabeth Kübler-Ross en 1 JOH 4:18

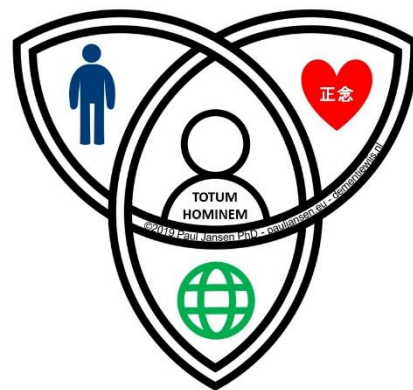
⁶ In 1977 lanceerde psychiater prof. George L. Engel het medische 'biopsychosocial' model.

⁷ Empathie is de kunst van het in je verbeelding verplaatsen naar de situatie van een ander mens, daardoor hun gevoelens, beleving en standpunten te begrijpen en je in je handelen daardoor te laten leiden.

in het *Triquetra*-symbool⁸. De hele mens; elk individueel persoon, past juist prima in dit symbool omdat het zowel de aparte gebieden laat zien die samen elk individueel persoon vormen als de interactie en inter-afhankelijkheid van die gebieden. Elke verandering in het ene gebied zal veranderingen in andere gebieden kunnen veroorzaken. In het centrum, midden tussen de drie genoemde gebieden in, staat *De Hele mens*, de werkelijke, totale en complete mens die ik *Totum Hominem*[®] noem. Elk mens bestaat dus uit de drie genoemde gebieden *plus* hetgeen door de interactie van die drie gebieden ontstaat *plus* de heilzame werking van de juiste verhouding (balans) tussen die gebieden: het *Coherente Leefmilieu*. Elk *Individueel Persoon* ontleent uiteraard kenmerken aan de drie samenstellende gebieden, maar dus ook aan de *samenhang of ordening* van die delen en hun *interactie*. Die samenhang is zeer persoonlijk en is ook afhankelijk van de individuele levensloop van de mens: *De Wondere Wereld van de Hele Mens*.

Coherentie

Het woord *homeostase* kent u waarschijnlijk. Het geeft de natuurlijke neiging van een (gesloten) systeem aan om een *intern* evenwicht te bereiken en die balans te handhaven. We gebruiken dat woord in de biologie en in medische wetenschap met betrekking tot het fysieke, biologische *lichaam*. *Totum Hominem* (de Hele Mens) is echter geen 'gesloten systeem' en het lichaam is slechts één van de drie gebieden *waartussen* en *waaruit* een onderlinge interactie en balans bestaat bij de hele mens. Of juist een onbalans. De *zorg* voor die *holistische samenhang* in de gebieden van de *Hele Mens*, en met name de gerichte aanpassing en invulling van de *levensomstandigheden*, heet **Coherentiezorg**[™].

Tenslotte

Overal waar 'de mens' context is, of onderdeel daarvan is, is het goed te weten dat elke interventie in elk gebied gevolgen heeft voor elk ander gebied en voor *de hele mens*. In onze Westerse *wereld* is 'normaal' de nieuwe beperking en wordt elke afwijking daarvan voorzien van een stempel die 'de afwijking dekt'. Ook mensen met dementie zijn en blijven unieke, dynamische wezens en gaan zeker niet '*steeds meer op elkaar lijken*', behalve dan in de *wereld* van de oppervlakkige beschouwer.

Gebruik en deel mijn model plus deze korte uitleg waar en met wie u maar wilt. Of verwijst naar het bericht met deze inhoud en/of naar de download van dit bestand op:

<http://dementiewijs.nl/totum-hominem>.

Paul L. Jansen PhD

Voor vragen of een presentatie, les of begeleiding bij Coherentiezorg[™] neemt u contact op via dementiewijs.nl

⁸ <https://nl.wikipedia.org/wiki/Triquetra>